

Agnieszka Jacewicz
Danuta Małkowska

KADRY I PŁACE 2023

**obowiązki pracodawców
rozliczanie świadczeń pracowniczych
dokumentacja kadrowa, podatkowa i ZUS**

Wydanie XXIII uaktualnione

Stan prawny: 1 stycznia 2023 r.

ODDK Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością Spółka komandytowa
Gdańsk 2023

Spis treści

Wykaz skrótów	11
Wstęp	13

Rozdział I NAWIĄZANIE STOSUNKU PRACY

1. Charakterystyka i zasady nawiązania stosunku pracy	16
1.1. Istota stosunku pracy	16
1.2. Wykonywanie pracy poza siedzibą pracodawcy – telepraca i praca zdalna	22
1.3. Zanim dojdzie do podpisania umowy o pracę	35
1.4. Zawarcie umowy o pracę	37
2. Obowiązki pracodawcy wobec nowo zatrudnionych	39
2.1. Badania profilaktyczne	40
2.2. Zapoznanie z aktami prawa wewnętrznego oraz przepisami RODO	41
2.3. Dokumentacja pracownicza	47
2.4. Bezpieczeństwo i higiena pracy	56
2.5. Ustalenie stażu pracy nowo zatrudnionego pracownika	58
2.6. Obowiązki w zakresie ubezpieczeń społecznych, ubezpieczenia zdrowotnego oraz podatku dochodowego	59
2.7. Obowiązki informacyjne zakładu pracy wobec komornika	63
3. Sankcje za naruszenie prawa pracy	63
3.1. Odpowiedzialność pracodawcy	63
3.2. Odpowiedzialność osoby prowadzącej sprawę kadrowe	67
3.3. Upoważnienie pracownika do przetwarzania danych osobowych	68
4. Ochrona danych osobowych – stosowanie RODO w sprawach pracowniczych	69
5. Przykład – przyjęcie pracownika do pracy	76
6. Inne formy angażowania pracowników	89
6.1. Zatrudnianie młodocianych	89
6.2. Praktyka absolwencka	95

Rozdział II WYNAGRODZENIE ZE STOSUNKU PRACY

1. Wynagrodzenie za pracę i zasady jego ustalania	102
1.1. Istota wynagrodzenia i jego elementy składowe	102
1.2. Termin i sposób wypłaty wynagrodzenia	104
1.3. Ochrona wynagrodzenia za pracę	105
1.4. Wynagrodzenie minimalne	105

2. Czas pracy i jego ewidencja	108
2.1. Normy i wymiar czasu pracy	108
2.2. Systemy czasu pracy	116
2.3. Ewidencja czasu pracy	120
2.4. Praca w dni świąteczne i w porze nocnej	125
2.5. Czas pracy kadry kierowniczej	130
2.6. Odpoczynek i przerwy w pracy	131
3. Praca w godzinach nadliczbowych	136
3.1. Istota pracy w godzinach nadliczbowych	136
3.2. Ustalenie przekroczenia norm czasu pracy	137
3.3. Rekompensata za pracę w godzinach nadliczbowych	141

Rozdział III

ROZLICZANIE I DOKUMENTOWANIE WYNAGRODZEŃ

1. Procedura naliczania wynagrodzenia	150
1.1. Ustalenie przychodu pracownika	150
1.2. Składki na ubezpieczenia społeczne finansowane przez pracownika	151
1.3. Składka na ubezpieczenie zdrowotne	157
1.4. Zaliczka na podatek dochodowy od osób fizycznych – rozliczenie z urzędem skarbowym	159
1.5. Wpłaty na pracownicze plany kapitałowe (PPK)	202
1.6. Pozostałe potrącenia obowiązkowe z wynagrodzeń	212
1.7. Wynagrodzenie w walucie obcej	223
2. Składki finansowane przez pracodawcę	225
2.1. Składki na ubezpieczenia społeczne (emerytalne, rentowe i wypadkowe)	226
2.2. Składki na fundusze pozaubezpieczeniowe (FP, FS, FGŚP, FEP)	233
3. Dokumentacja związana z wynagrodzeniem pracownika	245
3.1. Dokumentacja i opłacanie składek ZUS	245
3.2. Dokumentacja wynagrodzeń	251
3.3. Przechowywanie dokumentacji wynagrodzeń	256
4. Przykład miesięcznego rozliczenia wynagrodzeń	260
5. Wynagrodzenie pracownika delegowanego za granicę	272
5.1. Zasady delegowania pracowników za granicę	272
5.2. Zasady opodatkowania wynagrodzenia za pracę w przypadku oddelegowania za granicę	274
5.3. Zasady podlegania ubezpieczeniom społecznym od przychodów z pracy uzyskanych za granicą	279

Rozdział IV

WYNAGRODZENIE ZA CZAS NIEWYKONYWANIA PRACY

1. Urlop wypoczynkowy	286
1.1. Nabycie prawa, wymiar i zasady udzielania urlopu	287
1.2. Wynagrodzenie za czas urlopu	296
1.3. Ekwiwalent za niewykorzystany urlop	303
2. Inne dni wolne od pracy	308
2.1. Urlopy okolicznościowe	308
2.2. Urlop bezpłatny	314
2.3. Urlop wychowawczy	315

3.	Wynagrodzenie za czas niezdolności do pracy	323
3.1.	Ustalanie prawa do wynagrodzenia lub zasiłku chorobowego	323
3.2.	Zasady obliczania wynagrodzenia (i zasiłku) za czas niezdolności do pracy	328
3.3.	Zasady obliczania wynagrodzenia za przepracowaną część miesiąca	341
3.4.	Ujęcie składkowe i podatkowe świadczeń za czas choroby	344
4.	Przykłady obliczania wynagrodzenia za czas niewykonywania pracy	347

Rozdział V

ŚWIADCZENIA SPOŁECZNE I SOCJALNE PRZYŚLUGUJĄCE PRACOWNIKOM

1.	Świadczenia z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa	362
1.1.	Świadczenia związane z chorobą ubezpieczonego	365
1.2.	Świadczenia z ubezpieczenia chorobowego związane z opieką nad dzieckiem lub innym członkiem rodziny	382
1.3.	Przykłady obliczania zasiłków z ubezpieczenia społecznego	408
2.	Świadczenia z ubezpieczenia wypadkowego	424
3.	Pozostałe świadczenia z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych	426
3.1.	Świadczenie przedemerytalne	426
3.2.	Zasiłek pogrzebowy	428
3.3.	Renta rodzinna	430
4.	Świadczenia socjalne zagwarantowane w Kodeksie pracy	430
4.1.	Odszkodowania i rekompensaty z tytułu utraty pracy	431
4.2.	Odprawy rentowe i emerytalne	432
4.3.	Odprawa pośmiertna	434
4.4.	Ujęcie składkowe i podatkowe odpraw, odszkodowań, rekompensat	435

Rozdział VI

ROCZNE ROZLICZENIE Z URZĘDEM SKARBOWYM W ZAKRESIE PODATKU DOCHODOWEGO

1.	Deklaracja roczna o pobranych zaliczkach na podatek dochodowy (PIT-4R)	438
2.	Informacja roczna o dochodach oraz o pobranych zaliczkach na podatek dochodowy (PIT-11)	438
3.	Roczne rozliczenie podatku dochodowego	443
4.	Przykład rocznego rozliczenia podatku dochodowego od osób fizycznych	445

Rozdział VII

OCHRONA STOSUNKU PRACY. ROZWIĄZANIE I WYGAŚNIĘCIE UMOWY O PRACĘ

1.	Ustanie stosunku pracy	456
1.1.	Ochrona stosunku pracy przed zwolnieniem	456
1.2.	Wypowiedzenie stosunku pracy	461
1.3.	Wygaśnięcie umowy o pracę	467
2.	Obowiązki pracodawcy związane z rozwiązaniem umowy o pracę	473
2.1.	Obowiązki wynikające z przepisów prawa pracy	473
2.2.	Obowiązki związane z rozliczeniami publicznoprawnymi	479
2.3.	Pomoc pracodawcy w sprawach emerytalno-rentowych	481
2.4.	Przykład – zwolnienie pracownika z pracy	482
3.	Upadłość lub likwidacja zakładu pracy	494
3.1.	Obowiązki pracodawcy w przypadku likwidacji zakładu	494

3.2. Uprawnienia pracowników zlikwidowanego pracodawcy	499
3.3. Przewrót do pracy	502

Rozdział VIII
POZAPŁACOWE ŚWIADCZENIA PRACOWNICZE

1. Podróże służbowe pracowników	506
1.1. Krajowe podróże służbowe	509
1.2. Zagraniczne podróże służbowe	519
1.3. Ujęcie składkowe i podatkowe podróży służbowych	524
2. Ryczałty i ekwiwalenty za używanie prywatnego samochodu do celów służbowych	527
2.1. Ryczałt za samochód	528
2.2. Ekwiwalent za rzeczywiście przejechane kilometry	529
2.3. Ujęcie składkowe i podatkowe ryczałtów i ekwiwalentów samochodowych	530
3. Zakładowy fundusz świadczeń socjalnych (ZFŚS)	533
3.1. Istota i cel tworzenia funduszu	533
3.2. Podmioty tworzące fundusz	537
3.3. Źródła i zasady tworzenia funduszu	538
3.4. Ujęcie składkowe i podatkowe w zakresie ZFŚS	543
3.5. Świadczenie urlopowe	545
4. Świadczenia związane z bezpieczeństwem i higieną pracy	547
5. Pozostałe świadczenia pracownicze	550
5.1. Posiłki i napoje profilaktyczne	550
5.2. Podnoszenie kwalifikacji zawodowych	551
5.3. Ubiór służbowy	558
5.4. Artykuły spożywcze na potrzeby pracowników	558
5.5. Inne świadczenia rzeczowe, nieodpłatne lub częściowo nieodpłatne udzielane pracownikom	559
5.6. Ujęcie składkowe i podatkowe pozostałych świadczeń pracowniczych	564

Rozdział IX
ROZLICZENIE I DOKUMENTACJA
WYNAGRODZEŃ OSÓB ZATRUDNIONYCH
NA PODSTAWIE UMÓW CYWILNOPRAWNYCH

1. Charakterystyka umów cywilnoprawnych	570
2. Zasady podlegania umów cywilnoprawnych ubezpieczeniom społecznym i ubezpieczeniu zdrowotnemu oraz wypłatom na PPK	596
2.1. Umowa-zlecenie	596
2.2. Umowa o dzieło	602
2.3. Zasady podlegania i rozliczania składek osób mających ustalone prawo do emerytury lub renty z tytułu wykonywania pracy na podstawie umowy-zlecenia	605
3. Rozliczenia z urzędem skarbowym i ZUS z tytułu umów cywilnoprawnych	609
3.1. Podatek dochodowy i składki na ubezpieczenia społeczne i ubezpieczenie zdrowotne od umów-zleceń	609
3.2. Podatek dochodowy i składki na ubezpieczenia społeczne i ubezpieczenie zdrowotne od umów o dzieło	619
4. Rozliczenie płatnika z tytułu umów cywilnoprawnych zawartych z własnym pracownikiem	624

5. Świadczenia z ubezpieczenia społecznego dla zleceniobiorców	627
5.1. Warunki uzyskania świadczeń	627
5.2. Zasady ustalania podstaw wymiaru zasiłków chorobowych	629
6. Koszty podróży służbowej zleceniobiorcy	632
7. Przykłady rozliczania i dokumentowania wynagrodzeń osób zatrudnionych na podstawie umowy-zlecenia i umowy o dzieło	634
Wykaz aktów prawnych	651